DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)
av den 12 juni 1980*

I de förenade målen 119 och 126/79

har Verwaltungsgericht i Frankfurt am Main till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i de mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Lippische Hauptgenossenschaft e.G., ekonomisk förening, Lage, Lippe,

och

Bundesanstalt für landwirtschaftliche Marktordnung, Frankfurt am Main,

och mellan

Westfälische Central-Genossenschaft e.G., ekonomisk förening, Münster (Westfalen)

och

Bundesanstalt für landwirtschaftliche Marktordnung.

Begäran avser fastställelse av de tidsfrister och preskriptionstider som gäller för krav på återbetalning av bidrag som i enlighet med gemenskapsbestämmelserna beviljats till denaturering av vete.

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Touffait samt domarna P. Pescatore och O. Due,

generaladvokat: F. Capotorti,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom två beslut av den 12 juli 1979, som inkom till domstolen den 30 juli respektive den 7 augusti 1979, har Verwaltungsgericht i Frankfurt am Main i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget ställt tre frågor om tolkningen av kommissionens tre förordningar nr 956/68 av den 12 juli 1968, nr 2086/68 av den 20 december 1968 och nr 1403/69 av den 19 juli 1969 om denaturering av vete (EGT 1968, L 164, s. 9 och L 307, s. 13; 1969, L 180, s. 3, franska versioner; vid översättningen fanns inga svenska versioner att tillgå) inom ramen för talan som väckts mot beslut av det tyska interventionsorganet Bundesanstalt für landwirtschaftliche Marktordnung angående återbetalning av denatureringsbidrag som betalats ut på felaktiga grunder. Dessa frågor har följande lydelse:

a) Skall frågan inom vilken tidsfrist det är möjligt att kräva återbetalning av denatureringsbidrag som beviljats i enlighet med förordningarna nr 956/68 av den 12 juli 1968, nr 2086/68 av den 20 december 1968 och nr 1403/69 av den 18 juli 1969 bedömas enligt gemenskapsrätten?

b) Om svaret på fråga a blir jakande: kan sådana återbetalningskrav preskriberas och vilken är i så fall preskriptionstiden?

c) Finns det i gemenskapsrätten någon princip enligt vilken krav på återbetalning av denatureringsbidrag som reses efter utgången av den i nationell rätt föreskrivna arkiveringstiden för förteckningar över denatureringsprocesser (i förevarande fall sju år), inte längre kan grundas på att det framgår av förteckningarna eller av andra handlingar som fortfarande finns tillgängliga att denatureringsprocesserna inte har genomförts i vederbörlig ordning?

2 Det framgår av handlingarna att sökandena i målet vid den nationella domstolen, två jordbrukskooperativ med säte i Lage respektive Münster, under tiden 1968–1970 respektive 1968–1974 genomförde denatureringsprocesser i enlighet med de nämnda förordningarna. Då interventionsorganet efter kontroll hos de bidragsmottagande kooperativen fann att flera denatureringsprocesser inte hade genomförts i enlighet med de regler som fastställs i gemenskapsförordningarna, krävde det genom beslut år 1976 och 1977 att de

denatureringsbidrag som betalats ut på felaktiga grunder skulle betalas tillbaka. Eftersom invändningarna mot dessa beslut från sökandena i målet vid den nationella domstolen inte gav något resultat, väckte dessa talan vid Verwaltungsgericht.

3 Det framgår av sökandenas argument att oegentligheterna i samband med denatureringsprocesserna i och för sig inte bestrids. De sökande har dock inför Verwaltungsgericht hävdat att såväl preskriptionsbestämmelserna som vissa allmänna principer, såsom principen om skydd för berättigade förväntningar eller proportionalitetsprincipen, till följd av den relativt långa tid som förflutit mellan utbetalningen av de omtvistade bidragen och den tyska förvaltningens beslut, utesluter återbetalning av bidragen. De anser att reglerna och principerna för en lösning av tvisten skall sökas i gemenskapsrätten, eftersom det rör sig om krav på återbetalning av ett bidrag som har beviljats i enlighet med gemenskapsrätten. Härvid har sökandena dels hänvisat till den femåriga preskriptionstid som enligt artikel 43 i domstolens stadgar gäller i fråga om gemenskapens ansvar liksom till särskilda preskriptionstider som fastställs i vissa bestämmelser i sekundärrätten, dels till tendensen i olika medlemsstaters lagstiftning att i allmänhet låta det allmännas fordringar vara underkastade preskriptionstider som är kortare än den preskriptionstid som gäller inom privaträtten.

4 Interventionsorganet har däremot gjort gällande att det i förevarande fall inte föreligger någon särskild preskriptionstid, varken i gemenskapsrätten eller i nationell rätt varför endast den allmänna preskriptionstiden på 30 år som fastställs i privaträtten kan komma i fråga.

5 Kommissionen har å sin sida framfört att förverkligandet av de rättigheter och skyldigheter som följer av de gemensamma marknadsorganisationerna till stor del åligger medlemsstaterna. Den har angående detta hänvisat till artikel 8 i rådets förordning nr 729/70 av den 21 april 1970 om finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken (EGT L 94, s. 13, fransk version; svensk specialutgåva, del 03, volym 03), enligt vilken "medlemsstaterna /.../ i enlighet med nationella bestämmelser i lagar och andra författningar" skall vidta de åtgärder som krävs för att bl.a. förhindra och beivra oegentligheter eller försumlighet. Den har erinrat om att det i domstolens fasta rättspraxis erkänns att gemenskapslagstiftningen har givit medlemsstaterna "frihet att reglera de närmare villkoren för kontroll genom sin egen rättsordning och på sitt eget ansvar" (dom av den 11 juli 1973 i målet 3/73, Hessische Mehlindustrie, Rec. 1973 s. 745; se även domarna av den 16 december 1976, i målen 33/76, Rewe och 45/76, Comet, Rec. 1976, s. 1989 och 2043).

6 De frågor som ställts av Verwaltungsgericht leder till följande ställningstagande.

7 I enlighet med den allmänna uppfattning som ligger till grund för den gemensamma organisationen av jordbruksmarknaderna, gäller för beviljande av denatureringsbidrag enligt ovannämnda förordningar gemensamma regler som skall tillämpas enhetligt i hela gemenskapen. Det är emellertid de nationella interventionsorganen som skall administrera dessa interventionsåtgärder, och som följaktligen skall utöva alla de kontrollfunktioner som krävs för att säkerställa att denatureringsbidragen endast beviljas enligt de i gemenskapslagstiftningen föreskrivna villkoren och att varje överträdelse av dessa regler från näringsidkarnas sida på lämpligt sätt beivras. I detta fall var det således det tyska interventionsorganets sak att säkerställa övervakningen av denatureringsprocesserna, att företa lämpliga kontroller och att kräva återbetalning av bidrag som visat sig ha betalats ut utan stöd av tillämpliga gemenskapsregler.

8 Gemenskapsrätten innehåller på sitt nuvarande utvecklingsstadium inga särskilda bestämmelser om behöriga nationella förvaltningsmyndigheters utövande av denna kontrollfunktion. Det enda krav som ur gemenskapsrättslig synpunkt bör resas i detta hänseende är att de nationella myndigheterna skall handla lika noggrant som de normalt brukar när de genomför motsvarande nationell lagstiftning, så att gemenskapsrättens genomslagskraft inte skadas.

9 Vad särskilt beträffar de preskriptions- eller preklusionstider som kan följa av tillämpningen av vissa allmänna förvaltningsrättsliga principer om krav på återbetalning av felaktigt utbetalade bidrag, innehåller gemenskapsrätten på sitt nuvarande utvecklingsstadium ingen relevant bestämmelse. Preskriptionstiden i artikel 43 i domstolens stadgar skall endast tillämpas på ansvarstalan som riktar sig till gemenskapen och är därför inte relevant. Detsamma kan anföras i fråga om de övriga bestämmelser som de sökande hänvisat till.

10 Det är således de nationella myndigheternas sak att i enlighet med nationella rättsregler och rättsprinciper bedöma en sådan situation som den som förelagts Verwaltungsgericht, varvid de naturligtvis inte kan göra någon åtskillnad mellan de situationer som regleras av gemenskapsrätten och jämförbara situationer som endast omfattas av nationell rätt. Härav följer vidare, särskilt beträffande det problem som tas upp i den tredje frågan, att gemenskapsrätten inte inskränker de behöriga nationella myndigheternas frihet att - vid

krav på återbetalning av förmåner som enligt en gemenskapsbestämmelse beviljats på felaktiga grunder, och i avsaknad av särskilda preskriptionsregler – använda sig av eventuella begränsningar som kan följa av tillämpningen av allmänna och i det berörda landets rättsordning erkända principer. Det är härvidlag tillräckligt att hänvisa till de överväganden som ligger till grund för domstolens dom av den 5 mars 1980 i målet 265/78 Ferwerda mot Produktschap voor Vee en Vlees, vilken rör ett liknande problem som det som förelagts Verwaltungsgericht.

11 Svaret till Verwaltungsgericht blir därför följande. Frågan inom vilken tidsfrist en förvaltningsmyndighet kan kräva återbetalning av denatureringsbidrag enligt kommissionens förordningar nr 956/68 av den 12 juli 1968, nr 2086/68 av den 20 december 1968 och nr 1403/69 av den 18 juli 1969 som betalats ut på felaktiga grunder till förmånstagarna, skall på gemenskapsrättens nuvarande utvecklingsstadium bedömas utifrån den nationella rätt som gäller för det interventionsorgan som ansvarar för den relevanta marknadssektorn. Gemenskapsrätten hindrar inte tillämpningen av nationella rättsregler eller rättsprinciper som kan innebära en inskränkning av den period under vilken denna återbetalning kan krävas, dock under förutsättning att frågan avgörs enligt samma regler som tillämpas av den nationella förvaltningen för att utöva liknande kontrollfunktioner som ligger inom dess ansvarsområde.

Rättegångskostnader

12 De kostnader som har förorsakats Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

– angående de frågor som genom beslut av den 12 juli 1979 förts vidare av Verwaltungsgericht i Frankfurt am Main – följande dom:

Frågan inom vilken tidsfrist ett nationellt interventionsorgan kan kräva återbetalning av denatureringsbidrag enligt kommissionens förordningar nr 956/68 av den 12 juli 1968, nr 2086/68 av den 20 december 1968 och nr 1403/69 av den 18 juli 1969 om denaturering av vete som betalats ut på felaktiga grunder till förmånstagarna, skall på gemenskapsrättens nuvarande utvecklingsstadium bedömas utifrån den nationella rätt som gäller för det interventionsorgan som ansvarar för den relevanta marknadssektorn.

Gemenskapsrätten hindrar inte tillämpningen av nationella rättsregler eller rättsprinciper som kan innebära en inskränkning av den period under vilken denna återbetalning kan krävas, dock under förutsättning att frågan avgörs enligt samma regler som tillämpas av den nationella förvaltningen för att utöva liknande kontrollfunktioner som ligger inom dess ansvarsområde.

Touffait Pescatore Due

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 12 juni 1980.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

A. Touffait
Ordförande på andra avdelningen